

nicotnou (§ 879, odst. 1, obč. zák.) celou smlouvu, k níž by podle samého přednesu stran bez takovéto výhrady nebylo došlo. Potom však není potřebí zabývatí se ostatními důvody napadeného rozsudku ani vývody dovolání, zejména otázkou, dal-li si žalobce slíbiti nebo poskytnouti vzájemné plnění nápadně nepoměrné a jsou-li tu i ostatní předpoklady nicotnosti smlouvy lichvářské ve smyslu § 879, odst. 2, č. 4 a čís. nař. č. 275/1914 ř. z.

depr
Čís. 16516. *Rv II 1129/36*

Bolestné (§ 1325 obč. zák.) jest náhrada za to, že porušení těla nebo zdraví nemůže býti uvedeno do předešlého stavu, tedy zejména též za újmu záležející v tom, že je člověk úrazem připraven na určitou dobu o své zdraví, že je proto obyčejně nucen ke změně pravidelného způsobu života v horší změnu tím, že je na př. upoután na lože, omezen ve volnosti pohybů a pod. a že jeho bytost prodělává k tomu účelu, aby překonala porušení zdraví a obnovila předešlý stav, svízelný uzdravovací proces. Takovouto náhradu lze uložit i za dobu, po kterou byl poškozený v bezvědomí.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1037, Rv II 382/36.)

Při srážce motocyklu s automobilem, patřícím žalované, byl žalobce těžce zraněn, utrpěv kromě odřenin, rozstoupení kosti stydké, dále zlomení loby a zhmoždění mozku, po němž nastala duševní porucha, a konečně zlomení levého předloktí. Po úraze byl asi po 6 neděl v bezvědomí. Požaduje proto žalobou na žalovaném řidiči a spolužalované vlastníci automobilu mimo jiné i náhrady za bolestné 50.000 Kč. Soud prvního stádu přisoudil žalobci 11.520 Kč na bolestném. Důvody: Podle § 1325 obč. zák. jest zaplatiti na požádání poškozeného bolestné přiměřené vyšetřeným okolnostem. Pro vyměření bolestného nejsou důležité toliko vytrpěné fysické bolesti, nýbrž i stupeň zranění. Žalobcovo zranění, jak je dokázáno posudkem znalce prof. Dr. B., bylo těžké a spojeno s duševní poruchou. Žalobce ovšem po dobu 6 neděl po úraze, byv v bezvědomí, nevnímal fysické bolesti. Stav bezvědomí nutno však podle názoru soudu pokládati za fysickou útrapu. Stavy bezvědomí nastávají právě při nejtěžších zraněních, takže jest žalobci hledíc na jeho těžké zranění přiznati za dobu, kdy byl v bezvědomí, bolestné aspoň v té výši, jaká by mu náležela, kdyby své bolesti vnímal. Posudkem uvedeného znalce je dokázáno, že bolesti v prvních týdnech po úraze, kdyby je byl žalobce vnímal, měly intenzitu 70%, později měly jeho bolesti intenzitu po dobu 2 měsíců 10% a dobu 2 měsíců 5%. Se zřetěním na to, že žalobcovo zranění bylo velmi těžké, má soud podle § 273 c. ř. s. za přiměřenou částku bolestného při intenzitě 100% za jeden den 300 Kč. Přísluší tedy žalobci na bolestném za prvních 6 neděl po úraze 8.820 Kč, za další dva měsíce 1.800 Kč a za poslední dva měsíce 900 Kč, tedy úhrnem 11.520 Kč, kteroužto částku má žalovaná strana

žalobci dle § 1325 obč. zák. nahraditi. O d v o l a c í s o u d potvrdil v té příčině napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované vlastnice automobilu.

D ů v o d y :

Výklad, který dává dovolatelka zákonnému pojmu »bolestné« v § 1325 obč. zák., jako by to byla jen náhrada za procítěné bolesti, je úzký a neodpovídá smyslu a účelu dotčeného zákonného ustanovení. V něm jest určen zvláštní způsob náhrady při poškození na těle, kterou se má poškozenému dostatí přiměřeného ekvivalentu za to, že mu vznikla újma na zdraví, statku pro člověka jistě jednom z nejcennějších. Všeobecný předpis § 1323 obč. zák. o náhradě škody stanoví na prvním místě jako její způsob, že se musí vše uvéstí do předešlého stavu a že tehdy, není-li to dobře možno, se má dáti náhrada peněžítá. Byla-li porušena tělesná integrita, není ji možno uvéstí hned beze všeho do předešlého stavu, neboť to není v škůdcově moci; právě proto stanoví § 1325 obč. zák. vedle náhrady za majetkové újmy (léčebné útraty, ušlý a v budoucnosti ucházející výdělek) zvlášť bolestné jako náhradní peněžitý ekvivalent za újmu nehmotného rázu, která vznikla poškozené osobě porušením jejího zdraví. Úvaha, že se tím podle smyslu a účelu zákonných ustanovení o náhradě škody má dostatí poškozenému náhrady za to, že jeho porušené zdraví nemohlo býti škůdcem uvedeno hned do předešlého stavu, vede k tomu, že bolestné, jakožto jediný způsob náhrady nehmotné (immateriální) újmy na zdraví musí vyvažovati poškozenému všechny újmy uvedeného rázu, tedy zejména též újmu záležející v tom, že je člověk úrazem z cizího zavinění připraven na určitou dobu o své zdraví, dále že je proto obyčejně donucen ke změně svého pravidelného způsobu života v horší změnu tím, že je na př. upoután na lože, omezen ve volnosti pohybu a pod. a že jeho bytost prodělává k tomu účelu, aby překonala porušení zdraví a obnovila předešlý stav, svízelný restituční proces uzdravovací. Tento proces jest obvykle provázen též mimořádnými projevy v oboru duševní činnosti, zejména činnosti sensitivní, které obecně zoveme bolestmi. Ty jsou však jen sensitivní částí veškeré utrpěné újmy z poškození zdraví plynoucí, ale nikterak její obsah nevyčerpávají. Zřejmě jen proto, že porušení zdraví a uzdravovací proces po onom porušení jest obvykle spojen s těmito citovými zjevy »bolestmi«, vyjádřil zákon ekvivalent za uvedené immateriální újmy, spojené s poškozením zdraví, výrazem »bolestné« (»Schmerzengeld«); jeho právní význam a obsah nutno však spravedlivě vyložití podle smyslu a účelu celé úpravy náhrady škody tak, jak bylo právě uvedeno, aby náhrada dávaná jako bolestné odpovídala rozsahu a obsahu újmy na zdraví, která jím má býti vyvážena.

Úrazem, o jaký šlo v souzeném případě, byla bytost poškozeného uvržena na dlouhou dobu do úplného bezvědomí; i v něm však nutně prodělávala celý ten těžký restituční proces, který byl nutný k tomu,

aby porušené zdraví aspoň částečně bylo poškozenému vráceno; ba duševní činnost jeho bytosti byla i při bezvědomí poškozeného uvedena do takové míry nemocného stavu, že se podle zjištění objevila u poškozeného duševní porucha. Příčilo by se zásadě o povinnosti škůdce k náhradě způsobené škody, kdyby poškozený za všechnu tuto imateriální újmu, kterou podstata jeho bytosti těžce trpěla, nedostal přiměřené odškodné jen proto, že úraz byl dokonce tak těžký, že zbavil poškozeného úplně vědomí, tedy i funkce, která člověku zprostředkuje spojení ostatního světa s ním právě jako s živou lidskou bytostí. Vždyť i znalec prof. Dr. B. označil jeho stav za »bolesti z úrazu« a dobu asi 6 týdnů, co je žalobce nevnímal, za dobu nejbolestivější. Je-li v teorii i judikatuře uznávána za důvod poskytnutí bolestného potřeby umožnění poškozenému, aby si opatřil příjemnosti, jež mu vyváží vytrpěné útrapy, je tato potřeba zajisté plně odůvodněna v souzeném případě, v němž poškozený uvržený do bezvědomí byl po dobu trvání tohoto stavu v oboru tělesné i duševní činnosti své bytosti úplně vyřazen z toho, aby zařídil svůj život podle své vůle a podle možnosti zdravého člověka. Lze tudíž právem uznati, že jde o jeden z nejtěžších způsobů porušení zdraví a tělesné integrity a že poškozený, třeba v bezvědomí neprocítil útrapy, jež jeho bytost vytrpěla, má za ně nárok na přiměřenou náhradu. Jsou-li pak bolesti, které poškozený skutečně procítil, v pravidelných případech velmi vhodným měřítkem intenzity porušení zdraví a s ním spojených následků v bytosti poškozeného a dle toho též přiměřeným měřítkem ekvivalentu, který se má za to dáti poškozenému jako náhrada, byla pro ten případ, o jaký tu jde, správně volena za takové měřítko předpokládaná intenzita bolestí, jejichž podklad a příčinu, totiž útrapy tělesné i duševní bytost poškozeného ve skutečnosti prodělala i ve stavu bezvědomí. Je sice určité ulehčení těchto útrap bytosti poškozeného v tom, že je poškozený neprocítil; toto ulehčení je však vyváženo přiměřeným snížením náhrady, jež by jinak odpovídala plné újmě, jaká se zračí v objektivní tíži následků takového úrazu, jenž měl v zápětí až stav bezvědomí poškozeného, na což nejvyšší soud při posuzování přiměřenosti bolestného klade zvláště důraz. Proto má za to, že odvolací soud právem potvrdil názor soudu prvé stolice, že je přiměřená přiznaná výše bolestného. Znalecký posudek, který udal intenzitu bolestí, kdyby byly procítěny, na 60—70%, byl nižším soudům jen průvodním prostředkem; na něj však nemusil býti brán zřetel dokonce do té míry, že by se mělo uznati na 65% jakožto průměr; jejich volnému (§ 273 c. ř. s.) právnímu posouzení přiměřenosti bolestného ve výši odpovídající 70% základu přisvědčuje i nejvyšší soud.

Čís. 16517.

Podle §§ 331 a dalších ex. ř. lze vésti exekuci zabavením a vnučenou správou dražebních a užívacích práv kupitele nemovitosti, který se ujal držby knihovně mu ještě nepřipsané nemovitosti, hospodaří na ní a bere z ní bez omezení na svou osobní potřebu užítky.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1937, R I 1272/37.)